

A magyarhoni földtani társulat 1867. évi köz- és szakülései.

Közgyűlés. Májushó 22-én.

1. Kubinyi Ferencz elnök Fessl tanácsnok urat, mint kiküldött biztost bemutatván, a közgyűlést megnyitotta, és a társulat egy évi működéséről számot adandó, a következőkben öszpontosítá jelentését:

Mindenek előtt a feletti örömet nyilvánítá, hogy a társulat a legutóbbi tisztválasztás óta mind szellemi, mind anyagi fölvirágzására vonatkozó intézkedésekről gondoskodván, számos aláírási ivateket bocsátott közre, mely eljárásának eredménye üdvös volt; a tagok száma ugyanis 160-nal szaporodván, jelenleg 200-nál több tagot számlál; az évi díjak pontosan jöven be, a társulat az eddiginél kedvezőbb pénzviszonynak is örvendhet, minek tulajdonítandó a már bemutatott 1867. évi munkálatoknak közrebocsátása is.

A társulatot, pártfogója néhai Eszterházy Pál ö herczegsége halála által váratlan csapás érte; enyhítette azonban ezen vesztesség feletti fájalmát Eszterházy Miklós ö herczegségének abbeli ajánlata, mely szerint a pártfogást az eddigi kötelezettség mellett elfogadni méltóztatott.

Ez uttal nagyobb pénzösszegekről rendelkezhetvén a társulat, — hogy bebizonyítsa, mennyire szíven fekszik a honi ipar előmozdítása, — Reitz Frigyes másodelnök úrnak a honi barnaszéntepek tanulmányozása érdekében tett indítványát elfogadván, e czél kivitelére 900 o. é. ft. utalványoztatott, Hantken Miksa, Hofmann Károly és Krenner József urakat bizván meg több vidék barnaszéntepeinek kikutatásával és tanulmányozásával.

A társulat megbízása folytán folyamodvány nyújtatott be az országgyűlés képviselő házához, hogy társulatunk országos intézetnek

tekintetvén és ismertetvén el, évenként bizonyos pénzüsszeggel segélyeztessék. E folyamodvány egy bizottmányhoz utasított. Időközben a kormány változván s jelenben felelős magyar ministeriummal birván, — teljes reményünk lehet, hogy a magas ministerium társulatunkat pártfogása alá veendi.

Egyébiránt a kitüzött uton haladva, napról napra nagyobb eredményeknek nézhetünk elébe. Azon kell lennünk, hogy minél több taggal dicsekedhessünk; múltévi fölszólításainknak jó eredménye arra ösztönöz, hogy azokat minél nagyobb erélylyel folytassuk.

Jelentést tevő elnök befejezésül még azon közohajtását fejezé ki, miszerint czentúl is egyetértés, egy célra való törekvés, áldozatkészség és ernyedetlen tevékenység vezérelje a társulat tagjait, minek nyilvánítása után magát és tisztársait a társulat tapasztalt szivességébe és kegyébe ajánlá.

2. Hantken Miksa, első titkár jelentést tett a lefolyt év szakgyűléseiben tartott értekezésekről, valamint az ajánlott, vagy a társulat költségén gyűjtött föld-öslény- és ásványtani tárgyakról, melyek az alapszabályok 2 §. értelmében a magyar nemzeti muzeumnak adattak át.

3. Wagner Dániel, társulati pénztárnok úr felolvasta pénztárnoki jelentését, mely szerint 1866. év December 31-én a társulat vagyoni állapota a következő:

kézpénz	175 ft. 83 kr.
kamatra kiadva	3078 „ 98 „
összesen .	3254 ft. 81 kr.,

azonkívül egy 200 ftról szóló kötvény Balogh Petér úrtól, és egy 300 ftról szóló kötvény Schwarz Gyula úrtól.

4. Czanyuga József könyvtárnok úr felolvasta a könyvtári jelentést.

5. Szabó József egyetemi tanár úr indítványa folytán megválasztattak tiszteleti tagokká. Hauer Ferencz, cs. kir. osztálytanácsos, a földtani birodalmi intézet igazgatója, és dr. Hörnes Mór, a cs. kir. udvari ásványtár igazgatója.

Szakülés Januárhó 9-én.

1. Bejelentettek új tagokúl: dr. Lutter Nándor, dr. Dékány Mihály, Abt Antal, Riegel Antal, Schroll József, Luczenbacher

János, Pokorny Antal, báró Eötvös Loránt, Reitter Ferencz és Preiszner József urak.

2. Hantken Miksa megismerteté Suess bécsi egyetemi tanárnak, az ugynevezett cerithiumképlet körüli tanulmányozása credményét. Ezen képlet egy sós vízi tengerben képződött, mely Bécs vidékétől kezdve Magyarországon és a fekete tenger éjszaki partján át, egész Elő-Ázsia pusztaságáig terjedett. Ezen tenger hosszúsága, csekély szélessége mellett nagyobb volt a mostani földközi tengerénél. Sajátos faunája, melyet Suess szarmát-faunának nevez, egészen kipuhtalt, és bizonyítékát nyújtja annak, miszerint ezen tenger el volt zárva az akkori földközítől, kisebb nagyobb csatornák által összeköttetésben állván az ázsiai éjszaki tengerrel.

3. Szabó József egyetemi tanár értekezett a legnagyobb meteorokról, mely az 1866. év júniushó 9-én Unghmegyében, Knyahinyán esett, hova két kirándulást is tett ugyanazon év október havában azon célból, hogy az esési körülményekről meggyőződhessek. Kiemelte, hogy ezen kö ön magában esett Ó-Sztusicza határában, alig 50 lépésnyire a Knyahinyaitól, a Sztinszkihegy körülbelül éjszakkéleti lejtjére, s ott Pukáts úr szerint, ki a kö kiásatását vezette, — 11 lábnyira furta be magát. Feltűnő volt a 4 láb átmérőjű gödör körül a puha gyepzársit elhelyeződése; ez t. i. nem volt egyaránt széthányva, hanem egy irányban a lejtőn lefelé; s míg a lejtőn fölfelé egy darab sem feküdt, — lefelé 20—40, sőt egész 120 lépésnyi távolságra is heverték. — Az irány, melyben a kö magát befúrta, nyugotkeleti volt s ezzel egészen megegyezőleg, keleti irányban heverték nagy számmal a szétszórt gyeprongyok. A kiásáskor először is egy töredékére bukkantak a nagy meteor-könek, mely attól elválva s agyag által elválasztva volt. A többi tömeg két nagy, csaknem egyenlő részre és sok kis darabra tört szét magában a lyukban, mire legnagyobb bizonyosság az, hogy a legnagyobb repedés közé agyag sem tolódott. Az apró darabok sokfelé széledtek el; a legnagyobb kettő Bécsben van a császári udvari gyűjteményben. Ezen példány az eddigi legnagyobb darabot, melyről mint muzeumban őrzött tárgyról tudomásunk van, nagyságra nézve vagy ötször mulja fölül. Alakjára és kérgének tulajdonságaira nézve korántsem annyira érdekes mint kisebb társai. Bemutatván értekező e könek Hörnes úr által készített rajzát, átment leírására azon módnak, melyen a kö Bécsbe jutott, sajnálattal jelentvén ki, hogy az egy, honunk fővárosában, a pénzügyi főhivatalnok részéről kelt rendelet folytán történt, mely rendeletben a pesti nemzeti muzeumról, mint nem is létezőről, tudomás sem vétetett. A találó alárendelt hivatalnok által, kihez a rendelet intéztetett, egyik fele a pesti nemzeti muzeumnak ajánltatott, másik

fele pedig a bécsinek; de ezen ajánlatra a bécsi csász. ásványgyűjtemény igazgatója tekintettel nem volt. Ertekező következő módon véli kiegyeztethetőnek, a dolgot: mindkét muzeum készítessen maga részére egy teljes gypszmintát, melybe kiegészítésül minden töredék is belevétnék. A két legnagyobb fél osztassék el: az egyik maradjon Bécsben, a másik jöjjön Pestre, — még ezen féldarabok által is a legnagyobb meteorikő birtokában maradna a két intézet, minthogy egyenkint véve is több kétszernél mulnák fölül nagyságban az eddigi legnagyobb muzeumi meteorikövet. Az ilyen nagy darab, alakját s külsejét kivéve, úgy sem szolgál nagy súlyánál fogva tanulmányozásra, a tudomány ennélfogva ilyenmü elosztás által mítsém vesztené; Magyarországra nézve azonban, melynek területén a kö esett, tulajdonjogának önérzete némileg sértetlen maradna.

Szakülés Januárhó 23-án.

1. Méltóságos Kubinyi Ágoston úr e jegyzőkönyv azon pontjára nézve, mely a knihinyai meteorikő két legnagyobb darabjára vonatkozik, jelenti; miszerint részéről hivatalosan megtétettek a kellő lépések, hogy a két legnagyobb meteorikő egyike, a találó szándékához képest a magyar nemzeti muzeum birtokába jusson. Ezen jelentés örvendetes tudomásul vétetett.

2. Hantkeu Miksa értekezett a sári-sápi oligocen köszénképletről, bemutatván részletes rajzát azon rétegsoportnak, mely egy 26 ölnyi akna mélyesztése alkalmával ugyanott feltáratott. A rétegsoport két főosztályzatra szakad, melyeknek egyike félígsósvizi, másika tiszta sósvizi képződmény. Ezen két rétegsztály élesen van elválasztva egymástól egy oly réteg által, mely roppant nagy mennyiségben tartalmazza a Cingula csiganemének egy fajtát, mely nagyon hasonlít a dalmátországi_ádriai tengerben most is élő Cingula saturatához. A félígsósvizi képződményben van több tiszta édesvizi réteg, melyek az által tűnnek ki, hogy csupa iszapból és szénült növénymaradványokból állanak. Iszapolási maradéka ezeknek tiszta szénrészecskék. Ez arra mutat, hogy a félígsósvizi képződmény lerakódása idejében több ízben növényösszehalmozódás történt ezen vidéken. Hol a növények összehalmozódása tetemes volt s iszaplerakódás nélkül történt, ott köszéntelepek keletkeztek, mint Sárísápon, Miklóshegyen, Mogyoróson és Szarkáson, hol ezen telepek kibányászás tárgyává lettek. A félígsósvizi képződmény egyszersmind

azon nagyszerű sülyedésnek kezdetét jelöli, melynek következtében az oligocen-tenger hullámai nyomultak be Magyarorszáig területére.

3. Szabó József egyetemi tanár előadta tanulmányainak eredményét a knyahinyai meteorkő kérgéről. Színe fekete, sötét szürke, majd világos barna. Fénye laponként s foltonként nagyobb vagy kisebb, s vannak fénytelen részek is rajta. A kéreg felületén homorúságok s emelkedések észlelhetők s amazokat ripácsoknak nevezi; végre egyes gömböcskék, mint a megolvadott anyag meredt cseppjei, s egyes vonalák, mint ránczok mutatkoznak. A kéreg a törlap felületén lévő ásványok megolvadása által eredett, s némely részein, hol nem igen vastag, láthatni az összefüggést a kéreg és az alatta levő ásványok között. A fehér ásvány fényt ad, a szürke fénytelen; olykor a vékony kéreg alatt nagyítóval még az ásványok hexagon keresztmetszete is kivehető. A knyahinyai meteorkő kérgén határozott jellemmel észlelhető azon tünet, mely már több kőmeteoritnál észleltetett, hogy t. i. a rendes kérgen kívül olyanok is vannak, melyeket tökéletleneknek kell mondanunk, melyeknél az idő s a hőség nem volt már elegendő arra, hogy eredménye olyan legyen, mint az általános kéregnél. A knyahinyai példányokon ezen tökéletlenségnek vagy négy fokozata mutatható ki, melynek elseje közel áll a tökéletes kéreghez, az utolsó távol s egy új törlaptól csak abban különbözik, hogy a tökéletes kéreg azzal átolvadás által függ össze, míg a törlapnál a kéreg is törést mutat és nem elsimító olvadást.

Ebből azon nézet nyert erőt, hogy a föelpattanás után mindig válnak el darabok a csúcsokról s egyéb oly helyekről, melyeken az elválás a föpattanás idejében repedés által meg volt kezdve.

Szakülés Februárhó 6-án.

1. Szabó József úr indítványa folytán elhatároztatott, hogy jövőben a társulat ülései minden hónap második és negyedik szerdáján tartassanak meg, hogy a magyarhoni földtani társulat ülései a magyar természettudományi társulatéival egybe ne essenek.

2. Zsigmondy Vilmos úr a harkányi kútfúrásról értekezett Röviden megemlítette Harkány vidékére vonatkozó, s 1865. évben véghezvitt geológiai tanulmányozásainak eredményét, melyről még ugyanazon évben a magyar földtani társulat egyik ülésében körülményesen szólt, s mely őt a következő tételek felállítására indította, miszerint:

a) a harkányi hévforrás, fúrás által oly módon állandósított ható, hogy hőfoka minden időben ugyanaz marad;

b) miszerint szőkőforrást képezend, mely a merítést fölösszegegyedvén ivó vizül eddig nem volt használható, — idővel a legjobb minőségű leend.

c) miszerint a hévforrás körül létező közönséges kutak vize, mely a forrás vizével összeegyeledvén ivó vizül eddig nem volt használható, — idővel a legjobb minőségű leend.

A két első tétel valósága a már 1865. évben véghezvitt kísérleti fúrás és még inkább a mult évben fúrt nagy átmérőjű kút előállításával fényesen lett igazolva. A másfél láb átmérőjű kútból, 8 nappal elkészülte után 24 óra alatt 73,536 akó 50 R. foknyi hév víz folyt ki, melynek emelkedési ereje 19 öltre kiszámított. A kút nyílására illesztett csőből 24 óra alatt 10 lábnyi magasságban kifolyó vízmennyiség még 36,768, s 15 lábnyi magasságban 24,521 akót tett, s azóta mai napig 30 százalékkal szaporodott. A harmadik tétel valóságának bebizonyulására több időre leend szükség.

3. Hantken Miksa bemutatta a Winkler Benő úr által beküldött vasérczeket és kőületeket, melyek Gyaláron és Lapugyon, Erdélyben fordulnak elő. Ezen becses adományért s általa tanúsított buzgalmaért hálás köszönet szavaztatott Winkler Benő urnak.

Szakülés Martiushó 13-án.

1. Reitz Frigyes másod elnök új tagokul bejelentette: gróf Batthyány Károly, gróf Batthyány Ferencz, Körmendy József, Descő János, Geigler József, Srba Adalbert, Petrogalli József, Haluska János, Berlica Ferencz, Stengl Irenaeus, Meczner Vendel, Ferschin Imre, Radvánszky Károly, Culen Márton, Beyer Henrik, dr. Krieser Jakab és Szakmáry József urakat.

2. Reitz Frigyes másod elnök értekezett a magyarországi barnaszéntepek fontosságáról ipari tekintetben. Elősorolván Magyarhon számos vidékét, melyeken barnaszéntepeket ismerünk, előadá, miszerint azok nagyobb jelentőséggel bírnak a hazai ipar fejlődésére nézve, mint a fekete kőszén, minthogy ez csak kevés helyen fordul elő. Jelentette továbbá, hogy a társulat utolsó választmányi ülésében részéről tett indítvány folytán a társulat kebeléből egy állandó kőszén-bizottság alakult, melynek czélja: a magyarhoni barnaszéntepek átkutatására vonatkozó tervnek elkészítése és a megállapított terv fogmatosítására szükséges munkálatoknak elrendelése. A kőszénbizottmány tagjai: Reitz Frigyes, Szabó József, Zsigmondy Vilmos, Hoffmann Károly és Hantken Miksa.

3. Hantken Miksa bemutatta a Zsigmondy Vilmos által Lapugyon gyűjtött, és a társulatnak ajánlott nagybecsű kőületgyűjteményt, mely számos és ritka szépségű példányokból áll, s melyben 165 faj van képviselve. E nagybecsű adományért a társulat részéről hálás köszönet szavaztatott meg.

Szakülés. Martiushó 27-én.

1. Hantken Miksa bemutatta a Paulinyi Sándor, selmeczi segédtanár úr által a magyar nemzeti múzeumnak beküldött új ásványt, felolvastván a méltóságos Kubinyi Ágoston urhoz intézett levelet, melyben Paulinyi Sándor az új ásványt leírja. A leírás e következő.

Az ásványnak anyaköze: rostos, selyemfényű, fehér vas-vitriollal átszőtt, elmállt telérközet, melybe az ásvány kása, legfeljebb lencse nagyságú jegecsekben és jegeczes szemecsekben van benöve.

Alakját illetőleg: szabályos rendszerben jegecedik. Az igen jól kivehető őszalaklatok leggyakrabban mutatják a hexaedert és oktaedert, ritkábban a hexaedert, oktaedert és rhombos dodekaedert. Uralkodó alak a hexaeder, mely néha egyedül is lép fel.

A jegecslapok nagyobbára simák és ragyogók.

Színe: tiszta fekete, üvegfénynyel.

Karcza és pora: zöldes.

Hasadása: ki nem vehető és töretlapjai érdesek.

Rideg és nagyon könnyen porrá törhető.

Keményisége: 2,5 a mennyiben a Selenitet karczolja, de viszont a Calcittól is karczoltatik.

Ize: édeses.

Üvegcsőben erősen megmelegítve, csak kevés víz párolog ki. A víz akár melegen, akár hidegen alkalmazva, csak részben oldja fel, mindenkor rozsdavörös, pelyhes csapadék tetemes mennyiségben maradván oldatlanul.

Hígított hideg sósavban tökéletesen elolvad.

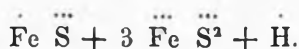
Vegyontása, melyet (az anyag hiánya miatt csak csekély mennyiséggel, de nagy tapintattal) Méhes Rezső, itteni kir. kohóvegyész és kémleész vitt végbe, a következő eredményt mutatta:

Kénsav	45.32
Vasoxydul	6.66
Vasoxyd	44.92
Viz	1.51
	98.41

Ha ezen vegybontás által nyert százalékszámokat felosztjuk illető egyenérték számjaik által, akkor következő arányszámokat kapunk :

$$1:133:0:185:0:561:0:167,$$

melyekből következik, hogy ezen ásványban úgy aránylik a kénsav a vasoxydulhoz, vasoxydhoz, a vízhez, mint 7 : 1 : 3 : 1, mi a következő vegyképletnek felel meg :

Az ásvány tehát mind physikai tulajdonságainál fogva, mind vegylétére nézve a timsók és Voltait közelébe sorozandó és minden esetre közelebb áll az utóbbiakhoz, mint a timsókhoz. Alkatrészeinek mennyiség - viszonyai azonban, különösen pedig csekély víztartalma a Voltait vegylététől is felette eltérnek, és minden esetre új, önálló fajjá bélyegzik ezen érdekes szép honi ásványt, melyet én Pettkó János, volt ásványtani tanárom tiszteletére Pettkóinak neveztem el.

2. Szabó József egyetemi tanár úr előadta Álgyest (Álgya) földtani viszonyait Aradmegyében, a fehér Körös balpartján. A vidéket kistrészt a Körös alsíkja képezi, melyen kisebb területeken jó porhanyós agyagtalaj található; de nagyrészt negyedkori felsíkből áll, melyen — kezdve Silingyiától — a talajréteg egy sovány fehéres agyag, az altalaj hol vereses agyag (nyirok), hol kavics több láb vastagságban. Ezen kavics alatt sárgás, vagy a mélyben szürkés homok van, s ezen keresztül sem a kutak, sem a kimosások eddig nem hatottak, úgy hogy eddig ezt kellett a legmélyebb rétegnek tartani. Azt, hogy negyedkori-e vagy harmadkori, nem lehetett volna eldönteni, ha csak ujabban Barkassy Kálmán úr nem küld be igen jól megtartott kövületeket, melyeket egy kutatás alkalmával kapott Álgyest szomszédságában. Ezek: congeriák és cardiumok s most már tisztán áll, hogy a kavics alatt előforduló homokréteg, mely sával nem pezseg, s melyben a kvarcon kívül csillámpikkelyek képezik az elegyrészt, már harmadkori s különösen congeriaképlet.

3. Krenner József úr értekezett a mindszei rhyolithokról Fehérmegyében, melyeket az ottani kőbányákban lelt, s melyektől mind- eddig tudomásunk nem volt.

4. Szabó József úr előadja, hogy megtekintette a fúrást a Margitszigeten, melyet Zsigmondy úr vezet, s melyről mielőtt megkezdette, szakgyűléseink egyikén előadást tartott. Az eredmény meglepő és nagyszerű. A fúrás 60 ölnyre ment le, s eredménye az, hogy nagyszerű artézi kutat látunk ott, melynek vize oly bő, hogy jelenleg ezernél több fürdőkádat láthatna el. Hőfoka 31° R. Felszökik magától a föld színe felett vagy két ölnyre.

Szakülés Májushó 8-án.

1. Hantken Miksa értekezett a buda-esztergom-tatai vidék hasznavehető közeteiről. Elősorolja chronologiai sorban e vidék azon képleteit, melyek ipari tekintetben fontosak, és melyek a kibányászás tárgyait képezik. Kitűnik előadásából, miszerint a budai, pilis-gerecsei hegység ipari tekintetben a legnagyobb jelentőséggel bírnak, nevezetesen legfontosabbak a barnaszén, a durva mész és a márvány.

2. Zsigmondy Vilmos előadja Buziás vidékének földtani viszonyait, különös tekintettel az ott lévő hévforrásokra. Értekező kiemeli nagy fontosságát egy ott eszközendő furlyuk mélyesztésének, mely azon fürdőhelyiséget oly bő vízmennyiséggel láthatná el, hogy a leg-híresebb fürdők egyikévé válhatnék.

Szakülés Juniushó 26-án.

1. Hantken Miksa megismertette a kristianiai norvég királyi egyetem által beküldött földtani munkákat.

2. Hofmann Károly műegyetemi tanár értekezett a szigligeti bazalt-tuffok és a leányvári bazaltbreccia Palagonit tartalmáról.

Szakülés Novemberhó 13-án.

1. Hantken Miksa jelentést tett a magyarhoni barnaszéntelepek átkutatása érdekében e folyó évben tett utazásának eredményéről. Beutazta a Bakony éjszakkeleti részét, továbbá Sopron és Tata vidékét. Kutatásainak eredménye az, hogy most már a Veszprém, Komárom, Esztergom, Fehér és Pest megyékben, t. i. a Bakony-, Vértes-, Gerecse-, és Budapilisi hegység területén előforduló szénképletek leírására szükséges adatokat megszerzette. Ezen területen hét különböző földtani korszakhoz tartozó szénképletet különböztet meg, melyeknek felsorolása után átmegy a szápári kőszéntelepek földtani viszonyainak részletes taglalására. Ezen szénképlet 5 széntelepet foglal magában, melyeknek legvastagabbja 8 lábnyi. A szén az által nevezetes, hogy nagy mennyiségben tartalmaz gyantát, minélfogva gyúlékonysága kitűnő.

Köszönetkifejezés mellett kiemeli Choczenski József úrnak, a szápári köszénbánya igazgatójának érdemét, melyet a társulat iránt az által szerzett, miszerint sem fáradságot, sem költséget nem kimélvén, mindent elkövetett, hogy jelentéstevő kutatásait minél dúsabb eredmény koronázza.

Kubinyi Ferencz elnök ur a jelenlevő Choczenski urnak köszönetet mondván a társulat működése iránt tanusított buzgalmaért, indítványozta, hogy a társulat köszönete jegyzőkönyvileg, valamint levélben is fejeztessék ki; mi egyhangulag helyeseltetett.

2. Kubinyi Ágoston ur indítványozá, hogy a magyarhoni földtani társulat a jövő évben Hevesmegyét földtanilag saját költségén vizsgálta meg egyik tagja által azon czélből, hogy ezen megye földtani leírása a magyar orvosok és természetvizsgálóknak a legközelebbi évben Egerben tartandó nagygyűlése alkalmával kiadandó, ezen megye természeti viszonyainak leírását tartalmazandó munkában közzé tétethessék, ez által a magyar földtani társulat meleg részvétét tanusítandó a magyar orvosok és természetvizsgálók közhasznu működése iránt.

Ezen indítvány a jelenlevő tagok közhelyeslésére találván, Kubinyi Ferencz elnök javaslata folytán Szabó József egyetemi tanár, ki sok éven át ezen megye földtani viszonyainak fölvételével már foglalkodott, felkérte: sziveskednék a szükséges adatok gyűjtését és feldolgozását magára vállalni, mely kérelemnek engedvén, Szabó József ur késznek nyilatkozott Heves megye földtani tanulmányozását és leírását elvállalni.

Ezen határozat a magyar orvosok és természetvizsgálók központi bizottmányával közöltetni rendeltetett.

3. Hantken Miksa bemutatja a bakonyi utazása alkalmával gyűjtött kövületeket a krétaképletből, melyek közül több igen becses példányt ajándékoztak Minikus Vincze olaszfalvi lelkész, Pamminer Károly, bakonyánai erdész és Kaszt Szilárd, bakonyánai lelkész urak. — Nevezett uraknak a társulat köszönete jegyzőkönyvileg, valamint levél által is kifejezteni rendeltetett.

4. Hantken Miksa bemutatta az ujabban beérkezett könyvküldeményeket:

a) Zeitschrift des Ferdinandeums für Tirol und Vorarlberg.

b) Montan-Handbuch des Kaiserstaates Oesterreich für 1867.

c) Smithsonian Miscellaneous Collections VI. és VII. kötet.

d) Smithsonian Report 1864—1865.

e) Verhandlungen der kaiserl. geolog. Reichsanstalt.
10—13. füzet.

A társulat Kraus János úrnak becses ajándokáért köszönetet
szavazván, öt erről levél által értesítettetni rendelé.

Szakülés Novemberhó 27-én.

1. Kubinyi Ferencz elnök azon örvendetes jelentéssel nyitá
meg az ülést, miszerint Drasche Henrik bányabirtokos úr 100 frt
befizetése mellett, a társulat pártfogó tagjainak sorába lépett. —
Éljenzéssel vétetett tudomásul.

2. Reitter Ferencz osztálytanácsos úr a felolvasott jegyzőkönyv
5. pontjára nézve indítványozá, hogy a beérkezett könyvek tartalma
időről időre megismertettessék az ülésekben.

A beküldött könyvek tartalmának megismertetésére szükséges
intézkedéseknek megtétele a társulat első titkárára bízott, ki is
szükség esetében a társulat egyes tagjait felkéröndi, hogy a nekik
átadott könyveknek tartalmáról jelentést tenni sziveskedjenek.

3. Zsigmondy Vilmos értekezett Belgrád és Kutsajna földtani
viszonyairól Szerbiában. Kutsajnában sok századon át nagyszerű
bányaüzem létezett, mely csak a törökök uralma alatt szűnt meg.
Ujabb időben Hofmann urak Bánságból a legjobb sikerrel kezdék
meg ujonnan az ottani bányamívelést, mely aranyat s ezüstöt tartal-
mazó dúsgazdag érceivel nagy jövőnek néz elébe.

4. Szabó József egyetemi tanár úr egy igen érdekes kvarcz-
kőzetet mutatott be, mely Anhydritot tartalmaz. E kőzetet Kossuth
Ferencz úrtól, a mont-cenisi furási munkálatok vezetőjétől, kapta
ajándékba.

5. Koch Antal müegyetemi segédtanár értekezvén Somos-Uj-
falu földtani viszonyairól Eperjes környékén, bemutatta a társulat
megkeresése folytán a magyar nemzeti muzeum számára ugyanott
gyűjtött kőületeket.

6. Zsigmondy Vilmos bemutatott egy igen szép Alcsúton talált
bazaltból készült éket, melyet ő cs. kir. fensége József főherczeg a
magyar nemzeti muzeumnak ajánlott.

7. Hantken Miksa az ujabban beérkezett könyvküldeményeket
mutatta be:

a) Grundlinien zur Geographie und Geologie der Dob-
rudscha von Karl Peters. 2. rész.

b) A kir. magyar természettudományi társulat közlönye,

szerkeszti Kátay a Gábor. VI. kötet 1. és 2. füzeté és a VII. kötet 1. 2. és 3. füzeté.

Szakülés Decemberhó 11-én.

1. Kubinyi Ferencz elnök előadja, miszerint a nagyméltóságú m. kir. vallás és közoktatási ministerium felszólítása következtében benyújtott, a buziási gyógyvizeknek egy artézi kút furatása által esetleg eszközöndő szaporítására vonatkozó javaslat küldetett át a társulat elnökségéhez azon megkereséssel: hogy az említett javaslat a magyarhoni földtani társulat részéről kinevezendő bizottmány által vizsgálatnék meg, a bizottmány e részbeni nézetei pedig nevezett ministeriummal közöltessenek.

Az illető iratok felolvastatván, az e czélból kiküldött bizottmány tagjaivá Reitz Frigyes elnöklete alatt, Szabó József, dr. Nendwich Károly, dr. Hasenfeld és Hantken Miksa urak választattak meg

2. Hantken Miksa értekezett Lábatlan vidékének földtani viszonyairól. — Ezek igen érdekesek, minthogy aránylag kis területre szorítva, több különböző korszakhoz tartozó képződmények és sokféle kőzetnemek vannak ezen területen kifejlődve. E kőzetek földtani érdekességét növeli még azon körülmény, hogy jelentékeny kibányászásnak tárgyát képezik. Nagyobbszerű kőbányák léteznek ott, melyekben évenként vagy 200 mázsa mészkövet fejtenek, melyet nyers állapotban szállítanak Alsó-Magyarország Duna és Tisza — mellékeire. — Jelentékenyebbek még azon bányák, melyekben márványt fejtenek. — Nagy terjedéssel bír egy dr. Say vegyelemzése szerint 34, 5 százalék idegen részeket tartalmazó kitünő hidraulai tulajdonságú mészkő, melyet most egy társulat nagyobb mérvben szándékozik kiaknázni, mi különösen Buda-Pest városára nagy fontossággal bír. Az értekezés illustratiojául előadó szép kövületeket mutatott be, melyeket az ottani vidéken gyűjtött.